

Andreu Loncà, SEGRE, 9 de juny del 2019

UN CIRC AL PATI DE CASA

M'he enfonsat en la lectura d'una obra antològica singular: *Un circ al pati de casa*, de Damià Bardera (1982), que és un prolífic i singular escriptor de contes que per raó de la seua raresa produeix un efecte que mirarem de definir com a contorbador i hilarant. La mateixa portada expressa aquesta estranyesa: pareix un llibre per a infants. Un món abstracte ple de monstres, decapitacions, algunes amputacions i estels.

És un llibre en què el xiquet íntim és present en molts contes: és aquest xiquet imaginatiu, diferent, un xiquet que no posseeix un límit moral concret sancionador. Sol produir un efecte revulsiu en la personalitat moral. Aquella que té clara la distinció del que és correcte i el que és incorrecte. Per exemple, un conte que es diu *Arnau* narra la mort d'un company a classe: el cap impacta sobre el pupitre. Sonorament. El xiquet Bardera –com Calders, ell n'és personatge– ni se'n plany ni s'atabala. Està content perquè veu tota la pissarra sencera, aprova i fa carrera.

Un circ al pati de casa se situa en la línia arbustiva del conte que tant pot abraçar un Saki com Quim Monzó, Pere Calders, Jesús Moncada o Julio Cortázar. Saki, per la crueltat indiscriminada, crueltat que no deixa de ser l'altra cara de la tendresa; Monzó per aquella tendència a moure's de la rajola moral petita. Calders i Moncada pel to humorístic, per bé que Pere Calders, en termes generals, sol ser més benhumorat que no Bardera, que tira, a vegades, cap a l'humor negre. Moncada té molt d'interès en la varietat popular, oral i expressiva. Joc creatiu en si mateix.

Cortázar pel gust per l'estranyesa, per l'extravagància argumental, pel ressò cribassador. Quan el llegeixes, quelcom dins teu es cribassa, es fragmenta. Els contes tenen la màxima plenitud en la lectura en veu alta. En la intimitat lectora no produeixen tant d'efecte.

Els temes susciten una estranya eufòria: és com si el superjò freudià fos explotat amb voladura controlada.

El lector va comprenent en la relectura com el contista, com un bufó sorneguer, excava galeries sota el palau de la consciència.

Entre els que he rellegit, remarco *El príncep*, que narra el retrobament d'una Blancaneu concreta de mirada brillant, traumatitzada pels sets nans; un circ ambulat i decadent que porta una atracció singular: un domador de lleons molt diferent, i el conte *La tele*, que mostra amb traça com atrapar l'atenció del lector des de la segona ratlla.

Entre els meus lectors juvenils –els escolten perquè no volen fer classe clàssica– els contes de Bardera són un autèntic *bardo* retòric. Com més poc han llegit, menys l'entenen i gaudeixen. Com més poc llegidors, més s'emprenyen. Com més desperts, lectors i sagaços, més somriuen.

Les noies –formals– es prenen els contes més sexuals amb precaució: se senten agredides? La sexualitat ara –en l'era internet– podria ser com una agressió mascla, sentida com a perillosa?